

Målnummer:	ÖÄ8493-03	Avdelning:	11
Avgörandedatum:	2004-02-17		
Rubrik:	Frågan om en förmögenhetsökning huvudsakligen uppkommen till följd av att gäldenärens hyresrätt ombildades till bostadsrätt innebar att gäldenärens ekonomiska förhållanden väsentligen hade förbättrats efter skuldsaneringen. Även fråga om rättegångskostnader i skuldsaneringsärenden.		
Lagrum:	<ul style="list-style-type: none">• 27 § skuldsaneringslagen (1994:334)• 32 § lagen (1996:242) om domstolsärenden		
Rättsfall:	NJA 1979 s. 164		

REFERAT

Genom beslut av Stockholms tingsrätt den 29 maj 2000 beviljades T.W. skuldsanering.

AB Varbergs Finans (bolaget) ansökte vid tingsrätten om omprövning av skuldsaneringen och yrkade att skuldsaneringsbeslutet skulle hävas. Till stöd för sin ansökan uppgav bolaget följande. T.W. har efter beslutet om skuldsanering erhållit 20 procent av fastigheten Husarö 4:66 i Österåker kommun som gåva. Fastighetens taxeringsvärde är bestämt till 582 000 kr och dess marknadsvärde är enligt i ärendet ingivet värdeutlåtande 1 050 000 kr. T.W. äger sedan oktober 2000 en bostadsrätt på Valhallavägen i Stockholm vilken enligt bolagets uppskattning torde vara värd mellan 400 000 och 500 000 kr. T.W. har inte ansträngt sig för att sälja tillgångar och fördela överskottet på sina borgenärer.

T.W. motsatte sig att skuldsaneringen skulle upphävas eller ändras. Till stöd för sin talan uppgav han i huvudsak följande. Hans betalningsförmåga har inte ökat sedan skuldsaneringsbeslutet. Han har sedan år 1994 varit bosatt i lägenheten på Valhallavägen. År 2000 övertogs fastigheten av en bostadsrättsförening. Eftersom han och hans dåvarande hustru inte kunde betala kontant togs ett lån om 780 000 kr med bostadsrätten som säkerhet. Han bor nu i lägenheten tillsammans med sin systerson efter det att systemen avlidit. Vidare är han nu efter bodelning med den tidigare hustrun skyldig henne en summa pengar vilka han betalar enligt en betalningsplan.

De borgenärer som berördes av skuldsaneringen bereddes tillfälle att yttra sig varvid Nordea, Svenska Handelsbanken, Handelsbanken Finans, Kontotjänst och AK Finans instämde i bolagets yrkande.

Stockholms tingsrätt (2003-11-05, rådmannen Anders Davidsson) lämnade ansökan utan bifall och anförde följande skäl för sitt beslut.

Enligt 27 § skuldsaneringslagen kan tingsrätten upphäva eller ändra ett beslut om skuldsanering om gäldenärens ekonomiska förhållanden väsentligen förbättrats efter skuldsaneringen. Enligt förarbetena skall det vara fråga om att gäldenären erhållit en betydande inkomstökning t.ex. genom en större tipsvinst eller liknande. I första hand bör det tidigare beslutet i sådana fall korrigeras så att borgenärerna kan få del av det ökade betalningsutrymmet (se prop. 1993/94:123 s. 172).

De omständigheter som bolaget åberopat innebär enligt tingsrättens bedömning inte att T.W:s ekonomiska förhållanden väsentligen förbättrats på

sådant sätt att skuldsaneringsbeslutet bör ändras. Ansökan skall därför lämnas utan bifall.

Bolaget överklagade tingsrättens beslut och yrkade att beslutet att bevilja T.W. skuldsanering skulle upphävas eller i vart fall ändras. Bolaget vidhöll som grund för sin talan vad som anförts vid tingsrätten samt tillade bl.a. följande. Den bostadsrättslägenhet på Valhallavägen i Stockholm som T.W. äger har, med en försiktig beräkning på 25 000 kr per kvadratmeter, ett värde på 1 475 000 kr. Tingsrätten har grundat sitt beslut på ett värde av ca. 500 000 kr vilket torde bero på ett skrivfel i en av bolagets inlagor. Totalt har T.W. fått ett förmögenhetstillskott på 905 000 kr sedan tingsrättens beslut om skuldsanering och detta har inte kommit borgenärerna till del.

T.W. bestred ändring av det överklagade beslutet och vidhöll som grund i allt väsentligt vad han anförde i tingsrätten.

Båda parterna yrkade ersättning för rättegångskostnader. Bolaget yrkade ersättning med 6 875 kr exklusive moms för arbete. T.W. yrkade ersättning för rättegångskostnader med 5 000 kr. Bolaget vitsordade 1 500 kr som i och för sig skäligen ersättning för T.W:s rättegångskostnader.

Svea hovrätt (2004-02-17, hovrättsråden Lars Hesser och Ulla Bergendal, referent, samt tf. hovrättsassessorn Anette Enberg) avslog bolagets överklagande och förpliktade bolaget att ersätta T.W. för rättegångskostnader i hovrätten med 1 500 kr jämte ränta på beloppet. Hovrätten anförde bl.a. följande i skälen för beslutet.

Enligt 27 § första stycket femte punkten skuldsaneringslagen (1994:334) kan domstol på ansökan av en borgenär vars fordran omfattas av ett beslut om skuldsanering upphäva eller ändra beslutet om gäldenärens ekonomiska förhållanden väsentligen förbättrats efter skuldsaneringen.

I skuldsaneringslagens förarbeten framhålls att en grundläggande tanke bakom skuldsaneringsinstitutet är att skuldsaneringen skall vara en definitiv lösning av gäldenärens ekonomiska situation och att skuldsaneringen har en rehabiliterande karaktär. Som skäl för att trots detta möjliggöra omprövning anføres att en skuldsanering inte får vara stötande och att skuldsaneringssystemet inte får inverka menligt på den allmänna betalningsmoralen. Av förarbetena framgår vidare att den nu aktuella bestämmelsen kan bli aktuell att tillämpa om gäldenären erhållit en betydande inkomstökning, t.ex. en större tipsvinst eller liknande (prop. 1993/94:123 s. 73, 77 och 171f). I doktrin har ansetts att inkomstökningen bör vara av extraordinär karaktär för att kunna leda till bifall till en omprövningsansökan (Hellners m. fl.; Skuldsaneringslagen - en kommentar, 1995, s. 210f).

Utredningen i målet visar att T.W. erhållit en ökad förmögenhet dels genom den femtedel av fastigheten Husarö 4:66 som han erhållit i gåva, dels genom att han förvärvat en bostadsrätt, i samband med att denna ombildades från hyresrätt, till ett pris understigande dess marknadsvärde. Utredningen kring hur stort förmögenhetstillskott T.W. fått är behäftad med brister. T.ex. framstår det som tveksamt om det reella värdet på en andel av en fastighet motsvarar hela fastighetens marknadsvärde delat med antalet andelar. Däremot visar utredningen med tillräcklig styrka att T.W:s lägenhet i centrala Stockholm är värd betydligt mer än den knappa miljon kronor som han, enligt egen uppgift, har i skulder hänförliga till lägenheten. Hovrätten finner sammantaget visat att T.W:s förmögenhet stigit med i vart fall 500 000 kr sedan beslutet om skuldsanering fattades år 2000. Däremot ger utredningen inget stöd för antagandet att T.W:s betalningsförmåga ökat sedan beslutet.

Hovrätten har således att ta ställning till frågan om T.W:s förmögenhetsökning, som inte åtföljts av någon ökad betalningsförmåga, innebär att hans ekonomiska förhållanden väsentligen förbättrats.

T.W:s förmögenhet har ökat nästan uteslutande som följd av att den lägenhet han bor i sedan 1994 ombildats från hyresrätt till bostadsrätt. Ett beslut om ändring av skuldsaneringen skulle därmed innebära att T.W. måste sälja lägenheten för att kunna tillmötesgå den nya betalningsplanen.

Mot bakgrund av de ovannämnda förarbetsuttalandena kan enligt hovrättens mening värdeökningen på T.W:s permanentbostad inte anses innebära att hans ekonomiska förhållanden väsentligen förbättrats. Då det inte heller är visat att T.W:s betalningsförmåga på annat sätt ökat skall, som tingsrätten funnit, överklagandet avslås.

Båda parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader. I målet är lagen (1996:242) om domstolsärenden (ärendelagen) tillämplig. Enligt 32 § ärendelagen får rätten i ett ärende där enskilda är motparter till varandra med tillämpning av 18 kap. rättegångsbalken förplikta den ena parten att ersätta den andra partens rättegångskostnader. Regeln är fakultativ. I målet har förekommit en intressemotsättning mellan två parter och målet har handlagts enligt liknande principer som gäller för ett tvistemål (jfr NJA 1979 s. 164). Hovrätten finner därför skäl att förplikta bolaget, som tappande part, att ersätta T.W:s rättegångskostnader i hovrätten. Det saknas skäl att bestämma denna ersättning till högre belopp än det av bolaget vitsordade.

Målnummer ÖÄ 8493-03

Sökord: Skuldsanering; Rättegångskostnad

Litteratur: Prop. 1993/94:123 s. 73, 77 och 171 f.; Hellners och annan, Skuldsaneringslagen - En kommentar, 1995, s. 210 f
